

Malmin Lentoaseman lepakkokartoitus 2015, alustava raportti

Johdanto

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Malmin lentoaseman alueen merkitys lepakoiden kannalta.

Esiselvityksissä ei löytynyt paljoakaan tietoa lentokenttäalueiden lepakkokartoituksista. Näitä oli kuitenkin tehtyinä lähinnä USA:ssa eri liikennelentokentillä.

Malmin lentokenttäalueet ovat pääsääntöisesti vähäisesti valaistuja niittymäisiä avoimia alueita, jotka elinympäristönä tarjoavat monille lepakkolajeille erinomaisia saalistusmahdollisuuksia.

Poiketen tilanteeseen tavanomaisista viljelymaista, suurikokoisten yökkösten esiintyminen oli alueella poikkeuksellisen runsasta, mikä havaittiin alueella samaan aikaan tehdyssä perhostutkimuksessa. Suurin osa näistä yökköslajeista on toukkana ruohostossa tai heinien juurissa eläviä lajeja, joten niiden suuri määrä on sinänsä helposti selitettävissä alueella kasvavien luonnontilaisten heinikoiden runsaudella. Esimerkiksi viljelymailla vastaavaa yksilömääräistä runsautta ei esiinny. Perhosten liikkuminen vaihtelee paljon sään mukaan mutta ne houkuttelevat helposti havaittavina, vaikkakin vaikeasti pyydystettävänä herkkupaloina, lepakoita alueelle. (Jaakko Kullberg, Malmin perhosselvitys 2015.)

Tässä tutkimuksessa ei etsitty lepakoiden piilo- ja lisääntymispaikkoja, vaan pyrittiin selvittämään lentokenttäalueen mahdollinen rooli lepakoiden ruokailualueina. Oletuksena oli, että Malmin lentokentän poikkeuksellisen laajat niityt ovat lepakoita ensisijaisesti alueelle houkutteleva tekijä. On silti huomioitavaa, että alueella ja sen välittömässä läheisyydessä olevat vanhat puut, eri-ikäiset rakennukset ja rakenteet voivat tarjota lepakoille hyviä piilo- ja pesimispaikkoja ja houkutella lepakoita myös alueelle.

Tutkimusmenetelmät

Tutkimusalue ja sen välitön lähialue kartoitettiin; kävellen, polkupyörällä sekä lepakkodetektorilla varustetulla henkilöautolla 4.7.2015 - 1.10.2015.

Alueen lepakkokantaa havainnointiin Wildlife Acoustics Echometer Touch / Apple iPad -laitteistolla, joka tallensi lepakoiden ultra-äänien sekä havaintojen tekopaikkojen koordinaatit GPS, WGS-84 -tiedostoina.

Lepakoiden saalistukseen käyttämiä ultraääniä voidaan havaita pääsääntöisesti, lajeista riippuen, korkeintaan noin viidenkymmenen metrin etäisyydeltä.

Tutkimusreitit suunniteltiin siten, että koko lentokenttä ja sen lähialueet tulisivat mahdollisimman hyvin katetuiksi vähintään kaksi kertaa, eri käyntikerroilla. Alueen koon ja liikkumisrajoitusten vuoksi ei tutkimusaluetta voitu kartoittaa kattavasti yksittäisten käyntikertojen aikana.

Havainnot

Koko kartoitetulta alueelta saatiin runsaasti havaintoja lepakoista. Yksilöidyt lajikohtaiset havainnot ovat tällä hetkellä tarkistuskierroksella ja ne toimitetaan liitteenä lähiaikoina. Oheisena on karttaliite, josta käy ilmi, miltä alueilta lepakoita havaittiin, punainen tähti per havainto.

Päätelmät

Malmin lentoaseman lepakkohavaintojen runsaus oli kartoittajalle yllätys. Lepakoiden yksilömäärien arviointia on kuitenkin mahdotonta tehdä ohilentojen määrästä, sillä mm. muualla tehtyjen rengastuspyydystysten yhteydessä on samalta paikalta rengastettu useita kymmeniä eri yksilöitä aivan peräkkäisinä rengastuskertoina. Pelkästään ultraäänihavaintoina nämä kaikki olisivat voineet olla yksi ja sama yksilö.

Alueella on muutamia kohteita, joissa lepakoiden pyydystäminen on suhteellisen helppoa. Eläinten pyydystäminen toisi selvyyttä niiden määrän lisäksi myös sukupuolijakaumaan ja lisääntymistilanteeseen sekä sitä kautta mahdollisten kolonioiden sijaintipaikkoihin. Lepakkonaaraat keskittyvät ryhmiksi imetysaikanaan hyvien saalistusmaiden äärelle ja urokset samanaikaisesti muualle hieman huonommille saalistusmaille.

Rengastusten avulla voidaan lisäksi selvittää eläinten liikkumista laajemmin sekä havaita eri yksilöiden talvehtimispaikkoja.

Lepakot vaihtavat elinpaikkojaan mm. lisääntymistilanteen mukaan, mutta hakeutuvat kuitenkin aina hyvälle ruokailualueille ja hakevat piilo- ja pesimispaikkansa niiden lähialueilta.

Alueella havaitut ja mahdollisesti vakituisesti esiintyvät muuttavat lajit; kimolepakko, *Vespertilio murinus* ja pikkulepakko, *Pipistrellus nathusii* kuuluvat erityisesti suojeltaviin lajeihin.

Pidän tärkeänä että alueen lepakkolajit ja niiden mahdolliset koloniat kartoitetaan tarkemmin koko kesäkauden kattavalla tutkimuksella mahdollisimman pian.

Helsingissä 5.10.2015

Petri Asikainen
Lepakkokartoittaja

